

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
ДИСЦИПЛІНИ «ФАНДРАЙЗИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ІНВЕСТУВАННЯ» ДЛЯ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вінниця – 2023

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з дисципліни «Фандрайзингова діяльність та інвестування» для здобувачів вищої освіти. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. 52 с.

Розробник:

Солоненко Ю.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри підприємництва, корпоративної та просторової економіки.

Рецензенти:

Поліщук Н. В., д.е.н, професор, професор кафедри фінансів і банківської справи, Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Додон О. Д., к.е.н, старший викладач кафедри менеджменту та поведінкової економіки, Донецького національного університету імені Василя Стуса

Рекомендовано до видання на засіданні кафедри підприємництва, корпоративної і просторової економіки

Протокол № 19 від «05» червня 2023 р.

Завідувач кафедри
підприємництва, корпоративної
і просторової економіки _____

Олександр ТРЕГУБОВ

Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Фандрайзингова діяльність та інвестування» містить два змістовні модулі, теми дисципліни та практичні завдання.

*Рекомендовано до друку вченою радою економічного факультету
Донецького національного університету імені Василя Стуса
(протокол № ____ від « ____ » квітня 2023 р.)*

© Солоненко Ю.В., 2023

© ДонНУ імені Василя Стуса, 2023

Вступ

Інвестиційна діяльність та фандрайзингова діяльність нерозривно пов'язана з оцінкою стану та прогнозуванням розвитку ринку. Важливе значення при цьому має вміння вигідно розмістити кошти, правильно оцінити інвестиційну привабливість об'єктів інвестування. Показником ефективної економіки є не обсяги залучення інвестицій, а раціональність їх використання з метою забезпечення процесу розширеного відтворення.

У зв'язку з цим інвестиційна діяльність суб'єктів господарювання вимагає глибоких теоретичних і практичних знань щодо прийняття рішень у сфері обґрунтування інвестиційної стратегії, вибору напрямів та форм інвестування, а пошук шляхів удосконалення відносин в інвестиційній сфері в умовах ринкової трансформації економіки є не лише актуальним, а й важливим завданням теоретичного та практичного значення.

Дисципліна є основою для формування у здобувачів освітньо-наукового рівня загальних та специфічних компетентностей, достатніх для виконання комплексних завдань стосовно інвестування та пошуку фінансування для створення інноваційного формату підприємницької діяльності

Мета формування у здобувачів вищої освіти практико-орієнтованих компетентностей та системних знань з теорії та практики процесу залучення ресурсів на реалізацію проєктів. Опанувати основні положення фандрайзингу, організації фандрайзингової діяльності, вибору стратегії фандрайзингу, розробки та реалізації проєктів у рамках фандрайзингу, вивчення зарубіжного досвіду фандрайзингової діяльності.

Компетентності, які формуються у здобувача в результаті вивчення навчальної дисципліни:

- здатність до розуміння особливостей всього процесу залучення грантів;
- здатність застосовувати методи роботи фандрайзера;
- здатність до формування етапів фандрайзингової діяльності;
- здатність до освоєння основних принципів складання заявки на залучення гранту;
- здатність до планування бюджету та ведення супровідної документації і звітності;
- здатність в процесі залучення додаткових ресурсів для реалізації власного проєкту створити умови ефективного фандрайзингу;
- здатність здійснювати пошук донора, гранту тощо;
- здатність розробити власний проєкт та скласти заявку на отримання гранту;
- здатність здійснити аналіз та моніторинг реалізованого проєкту та окреслити його функціонування у перспективі.

Завдання, що містяться у методичних рекомендаціях, носять діагностичний та евристичний характер. Їх виконання дозволить закріпити теоретичні знання, отримані на лекціях та розвивати певні вміння, що необхідні майбутнім фахівцям з фінансів щодо оцінки інвестиційних характеристик цінних паперів, оцінки ефективності інвестиційних проєктів, оцінки вартості засобів виробництва тощо.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Методологічні основи інвестування

Тематика та зміст занять:

- аналіз показників, які характеризують інвестиційну активність на макрорівні;
- аналіз показників "валові інвестиції" та "чисті інвестиції" як індикаторів нарощення економічного потенціалу підприємств;
- аналіз динаміки капітальних інвестицій підприємств України.

Завдання 1.1

Проведіть аналіз інвестиційної активності України на макрорівні на основі показників, наведених у табл. 1 – 3. Відомо, що сума ВВП України у першому кварталі 2012 року склала 293 493,0 млн грн, у другому кварталі — 349 212,0 млн грн, у третьому кварталі — 387 620,0 млн грн, у четвертому кварталі — 378 564,0 млн грн.

Методичні рекомендації

Для характеристики стану інвестиційної діяльності в країні використовують такі показники, розглядаючи їх динаміку: загальний обсяг інвестицій; частка інвестицій у валовому внутрішньому продукті (ВВП); загальна величина реальних інвестицій; частка реальних інвестицій у загальному обсязі інвестицій; структура інвестицій за видами економічної діяльності; структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування; частка капітальних інвестицій за напрямками використання тощо.

Таблиця 2 - Капітальні інвестиції України за видами економічної діяльності у 2022 році

Вид економічної діяльності, млн грн	Період			
	1 квартал	2 квартал	3 квартал	4 квартал
Усього	48 123,0	64 098,3	65 238,5	86 267,9
Сільське, лісове та рибне господарство	2 335,4	3 965,9	4 188,4	5 600,2
Промисловість	16 036,3	23 002,9	21 669,8	34 509,5
Будівництво	8 317,6	9 434,5	10 820,3	13 591,4
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів	5 674,2	5 371,6	6 493,8	5 764,0
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	5 143,6	8 259,3	6 526,9	8 228,3
Тимчасове розміщення й організація харчування	367,7	617,5	463,0	478,9
Інформація та телекомунікації	1 809,8	2 469,1	2 234,2	2 457,9
Фінансова та страхова діяльність	1 117,1	1 667,7	1 505,8	2 159,3
Операції з нерухомим майном	2 446,3	2 106,6	1 960,5	2 431,4
Професійна, наукова та технічна діяльність	1 488,9	2 810,4	2 769,6	2 668,0

Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1 762,3	1 098,5	1 664,4	1 061,9
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	712,3	2 217,8	3 390,7	5 391,4
Освіта	272,5	247,6	367,9	453,2
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	286,0	388,3	649,6	1219,3
Мистецтво, спорт, розваги	259,2	265,9	464,4	180,1
Надання інших видів послуг	93,8	174,7	69,2	73,1

Таблиця 2 - Капітальні інвестиції України за джерелами фінансування у 2022 р.

Джерело фінансування, млн грн	Період			
	1 квартал	2 квартал	3 квартал	4 квартал
1	2	3	4	5
Усього, у тому числі за рахунок:	48 123,0	64 098,3	65 238,5	86 267,9
коштів державного бюджету				
коштів місцевих бюджетів	1 200,3	3 865,8	4 525,3	6 939,5
власних коштів підприємств та організацій	675,6	1 420,8	2 444,9	3 766,4
кредитів банків та інших позик	32 066,9	36 846,8	39 696,5	47 539,1
коштів населення на індивідуальне житлове будівництво	6 054,7	13 533,9	8 219,8	14 718,5
інших джерел фінансування	4 859,7	4 313,9	5 160,4	7 641,1

Таблиця 3 - Капітальні інвестиції України у 2012 році

Напрямок капітальних інвестицій, млн грн	Період			
	1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.
Усього, з них:	48 123,0	64 098,3	65 238,5	86 267,9
інвестиції в матеріальні активи	46 593,6	61 812,6	63 473,5	83 958,9
житлові будівлі	7 437,1	7 688,3	9 098,6	12 082,5
нежитлові будівлі	8 474,3	10 018,8	11 957,2	14 751,3
інженерні споруди	10 648,2	14 272,6	15 570,2	22 976,4
машини, обладнання та інвентар	14 074,8	20 352,9	19 501,6	25 825,8
транспортні засоби	4 174,5	7 127,2	5 050,4	5 721,0
земля	153,9	521,5	288,1	267,5
довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва	256,1	422,3	309,0	454,7
інші матеріальні активи	1 374,7	1 409,0	1 698,4	1 879,7
інвестиції в нематеріальні активи	1 529,4	2 285,7	1 765,0	2 309,0

Тема 2. Суб'єкти та об'єкти інвестування

Тематика та зміст занять:

- розподіл функціональних повноважень суб'єктів інвестування;
- особливості взаємодії суб'єктів інвестування;
- основні засади теорії часової вартості грошей.

Методичні рекомендації до завдань 2.1 – 2.5

Перед прийняттям управлінських рішень щодо доцільності вкладення капіталу в проект інвестори мають проводити аналіз та оцінку фінансових вигод і втрат від здійснення цього процесу. Оскільки вкладення капіталу в проект та отримання відповідного прибутку (доходу) від нього мають місце у різні періоди часу, то при аналізі та оцінці ефективності інвестування варто враховувати такі фактори: вартість капіталу в часі; рівень або індекс інфляції.

Врахування фактору часу при аналізі та оцінці ефективності інвестування виконується шляхом приведення доходів та витрат від здійснення інвестиційної діяльності до єдиного моменту часу за допомогою таких операцій як нарощення та дисконтування.

Нарощення – це операція з приведення теперішньої вартості інвестованого капіталу до майбутньої.

Дисконтування – це операція з приведення майбутньої вартості інвестованого капіталу до теперішньої.

До умов вкладення належать такі характеристики, як: відсоткова ставка, період нарахування відсотків, схема нарахування відсотків (проста або складна), модель нарахування відсотків (англійська, німецька або французька), рівень інфляції в державі, ризикованість інвестиційної діяльності тощо.

Більш докладно механізм розрахунку майбутньої та теперішньої вартості інвестованого капіталу з урахуванням різних умов вкладення наведено в табл. 8 та табл. 9.

Завдання 2.1

Визначте найвигідніший для інвестора варіант розміщення грошових коштів на депозитний рахунок в банк (табл. 4).

Таблиця 4 - Вихідні дані для умов депозиту

Показник	Банк А	Банк Б	Банк В	Банк Г
Сума вкладу, тис. грн	12	12	12	12
Період інвестування, років	5	5	5	5
Кількість нарахувань у році, разів	1	1	2	безперервне нарахування
Відсоткова ставка, %	15	17	14	11
Схема нарахування відсотків	складна	проста	складна	складна

Завдання 2.2

Менеджер кредитного відділу банку надав кредит на суму 120 000 грн. Умови кредитної угоди наступні: нарахування відсотків 1 раз на рік за плаваючою ставкою, термін кредиту – 5 років, виплата відсотків в кінці року, повернення основної суми

в кінці терміну кредиту. Базова (фіксована) ставка – 15 %, кожного року ставка збільшується на 0,5 процентних пунктів. Визначте планову суму відсотків, яку має сплатити клієнт.

Завдання 2.3

Визначте найвигідніший для інвестора варіант розміщення грошових коштів на депозитний рахунок в банк (табл. 5), за умови простої схеми нарахування відсотків.

Таблиця 5 - Вихідні дані для умов депозиту

Показник	Банк А	Банк Б	Банк В
Сума вкладу, грн	4500	5000	10000
Відсоткова ставка, %	16	16	16
Період нарахування відсотків	15.03 – 28.10	15.03 – 28.10	15.03 – 28.10
Модель нарахування відсотків	англійська	французька	німецька

Завдання 2.4

Для розширення виробничо-господарської діяльності підприємству потрібен довгостроковий кредит у сумі 700 тис. грн. Банк А, в якому підприємство має розрахунковий рахунок, пропонує такі умови кредитування (табл. 6). Визначте майбутню вартість кредиту.

Таблиця 6 - Вихідні дані умов кредитування

Показник	1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік
Відсоткова ставка, %	23	21	19	17	15
Схема нарахування відсотків	проста	проста	складна	складна	складна
Кількість нарахувань у році, разів	1	1	1	2	4

Завдання 2.5

Ви – співробітник аналітичного відділу. Ваше завдання визначити найефективніший спосіб розміщення тимчасово вільних коштів для клієнта – приватної особи. На ринку існують два варіанти вкладень, характеристики яких наведено у табл. 7. Надайте рекомендації щодо вибору фінансової установи.

Таблиця 7 - Вихідні дані умов кредитування

Назва фінансової установи	Альфа	Бета
Сума вкладу, грн	5 000	10 000
Ставка відсотка	20,3 %	20 %
Періодичність нарахувань	2 раз на рік	4 рази на рік
Мінімальний термін вкладу	2 роки	2 роки

Таблиця 8 - Механізм розрахунку майбутньої вартості інвестованого капіталу

Умова	Операція нарощення		Умовні позначення
	Схема простих відсотків	Схема складних відсотків	
1	2	3	4
1. Періодом нарахування відсотків є рік	$FV = PV(1 + m)$	$FV = PV(1 + r)^n$	FV – майбутня вартість інвестованого капіталу, грн; PV – теперішня вартість інвестованого капіталу, грн; r – відсоткова ставка; n – період нарахування, рік
2. Періодом нарахування відсотків є певний момент часу відмінний від року	$FV = PV(1 + r \frac{M}{12})$	$FV = PV(1 + \frac{r}{m})^{nm}$	M – кількість місяців нарахування відсотків; m – кількість нарахувань у році, разі
	$FV = PV(1 + r \frac{d}{360(365)})$	-	d – кількість днів нарахування відсотків
3. Відсотки нараховуються безперервно	-	$FV = PV \times e^m$	e – число Ейлера, що дорівнює 2,71828
4. Умовами договору передбачено зміну відсоткової ставки	$FV = PV(1 + \sum_{i=1}^n r_i n_i)$	$FV = PV \prod_{i=1}^n (1 + r_i)$	r _i – i-та відсоткова ставка; n _i – i-тий період нарахування, рік;

Таблиця 9 - Механізм розрахунку теперішньої вартості інвестованого капіталу

Умова	Операція дисконтування		Умовні позначення
	Схема простих відсотків	Схема складних відсотків	
1. Періодом нарахування відсотків є рік	$PV = \frac{FV}{1+rn}$	$PV = \frac{FV}{(1+r)^n}$	FV – майбутня вартість інвестованого капіталу, грн; PV – теперішня вартість інвестованого капіталу, грн; r – відсоткова ставка; n – період нарахування, рік
2. Періодом нарахування відсотків є певний момент часу відмінний від року	$PV = \frac{FV}{1+r \frac{M}{12}}$	$PV = \frac{FV}{(1+\frac{r}{m})^{nm}}$	M – кількість місяців нарахування відсотків; m – кількість нарахувань у році, разів
	$PV = \frac{FV}{1+r \frac{d}{360(365)}}$		d – кількість днів нарахування відсотків
3. Відсотки нараховуються безперервно		$PV = \frac{FV}{e^m}$	e – число Ейлера, що дорівнює 2,71828
4. Умовами договору передбачено зміну відсоткової ставки	$PV = \frac{FV}{1 + \sum_{i=1}^n r_i n_i}$	$PV = \frac{FV}{\prod_{i=1}^n (1+r_i)}$	r_i – i -та відсоткова ставка; n_i – i -тий період нарахування, рік;

Прибутковість вкладення капіталу в проект визначається шляхом розрахунку ефективної відсоткової ставки r_e :

$$r_e = \left[\left((1 + r_m)^m - 1 \right) \right] \times 100\% .$$

Методичні рекомендації до завдань 2.6 – 2.11

Ануїтет – фінансова рента, що становить рівновеликі грошові виплати (чи надходження) через однакові проміжки часу впродовж певного періоду.

Майбутня вартість (FV) звичайного одиничного ануїтету (A):

$$FV = A \times \frac{(1+r/m)^{mn} - 1}{r/m} \quad \text{або} \quad FV = A \times \frac{(1+r/m)^{mn} - 1}{(1+r/m)^{m/p} - 1},$$

де r – відсоткова ставка;

n – кількість періодів часу;

m – кількість нарахувань відсотків за рік;

p – кількість ануїтетних платежів за рік.

Поточна вартість (PV) звичайного одиничного ануїтету (A):

$$PV = A \times \frac{1 - (1+r/m)^{-mn}}{r/m} \quad \text{або} \quad PV = A \times \frac{1 - (1+r/m)^{-mn}}{(1+r/m)^{m/p} - 1}.$$

Розмір ануїтету можна визначити, виходячи з формул розрахунку майбутньої чи поточної вартості серії платежів, залежно від умов завдання.

Завдання 2.6

Підприємство має намір вийти на ринок з виробництвом нової продукції. Для цього йому потрібен кредит в сумі 100 тис. грн. Визначте найвигідніший для підприємства спосіб погашення кредиту за таких умов (табл. 10).

Таблиця 10 – Вихідні дані для розрахунку майбутньої вартості кредиту

Показник	Банк А	Банк Б	Банк В
Термін погашення кредиту, років	4	4	4
Відсоткова ставка, %	21	21	21
Кількість нарахувань у році, разів	2	2	2
Спосіб погашення кредиту	Весь борг погашається одним платежем у кінці періоду кредитування	Весь борг погашається рівними частинами протягом періоду кредитування	Основний борг погашається рівними частинами протягом періоду кредитування

Завдання 2.7

Об'єкт нерухомості зданий в оренду на термін 10 років із щомісячною орендною платою у розмірі 5 тис. грн. Яка поточна вартість всіх майбутніх платежів? Ставка за депозитом в банку становить 24 % річних.

Завдання 2.8

Для здійснення підприємницької діяльності Ви розглядаєте можливість придбання вантажного автомобіля вартістю 160 тис. грн у кредит на термін 5 років. Ставка за кредитом складає 26 % річних із щомісячною оплатою кредиту рівними частинами. Який щомісячний платіж необхідно вносити в банк?

Завдання 2.9

Для здійснення підприємницької діяльності Ви плануєте придбати вантажний автомобіль вартістю 160 тис. грн через 2 роки. З метою зібрати гроші для придбання був відкритий депозит, на який передбачається рівними частинами щомісяця вносити грошові кошти на придбання автомобіля. Який має бути розмір одного платежу, якщо відсоткова ставка за депозитом становить 16 % річних із щомісячною капіталізацією відсотків?

Завдання 2.10

Студентом 1 курсу прийнято рішення з 1 вересня збирати грошові кошти для здійснення кругосвітньої подорожі після закінчення 6 курсу. Для цих цілей відкритий депозит в банку з щомісячним нарахуванням 18 % на рік за складною схемою. Яка буде сума для здійснення подорожі, якщо щомісяця на депозит студент вноситиме суму в розмірі підвищеної стипендії? Розмір стипендії не буде змінюватися протягом усього строку навчання.

Завдання 2.11

На підприємстві відкриті два кредити в одному банку. Перший кредит на суму 100 тис. грн відкритий 01.04.2010 р. на строк 4 роки під 20 % річних з щоквартальним нарахуванням відсотків і виплатою всього боргу рівними частинами щоквартально. Другий кредит на суму 200 тис. грн відкритий 01.07.2011 р. строком на 3 роки під 18 % річних з щомісячним нарахуванням та виплатою всього боргу рівними частинами щоквартально. У зв'язку зі зниженням відсоткових ставок на кредитному ринку підприємство провело переговори з банком про реструктуризацію кредитних зобов'язань на умовах 17 % річних із щомісячним нарахуванням відсотків строком на 3 роки. Дата реструктуризації 01.10.2012 р. Визначте, на скільки зміниться розмір квартального платежу.

Тема 3. Фінансові інвестиції

Тематика та зміст занять:

- аналіз показників ефективності вкладень в акції;
- аналіз показників ефективності вкладень в облігації.

Методичні рекомендації до завдань 3.1 – 3.6

Фінансові інвестиції – це вкладення коштів у фінансові інструменти, серед яких переважають цінні папери, із метою одержання доходу (прибутку) в майбутньому.

Для аналізу ефективності інвестицій в покупку акцій використовуються різні підходи до визначення доходності та вартості акцій. Формули їх розрахунку наведено в табл. 12.

Таблиця 12 – Показники оцінки ефективності інвестицій у акції

Показник	Формула розрахунку	Умовні позначення
1	2	3
1. Ставка дивиденду	$d_c^a = \frac{D^a}{N^a} \times 100 \%$	D^a – величина річних дивідендів; N^a – номінальна ціна акції
2. Поточна дохідність для інвестора	$d_p^a = \frac{D^a}{P^a} \times 100 \%$	P^a – ціна придбання акції
3. Поточна ринкова дохідність	$d_t^a = \frac{D^a}{P_0^a} \times 100 \%$	P^a – поточна ринкова ціна акції 0
4. Середньорічна кінцева дохідність акції	$d_k^a = \frac{\bar{D}^a \pm \frac{\Delta P^a}{n}}{P^a} \times 100 \%$	D_i^a – величина дивідендів, виплачених в середньому за рік; ΔP^a – приріст або збиток капіталу інвестора, що дорівнює різниці між ціною продажу та ціною придбання акції; n – кількість років, протягом яких інвестор володів акціями
5. Сукупна дохідність акції	$d^a = \frac{P_i - P_0^a}{P_0^a} \times \frac{365}{t} \times 100 \%$	D_i^a - величина дивідендів, виплачених в і-тому році
6. Дохід від приросту курсової вартості акцій	$d^a = \frac{P_i - P_0^a}{P_0^a} \times \frac{365}{t} \times 100 \%$	P_0^a - ціна покупки акції у процентах до номіналу, або у грн; P_i - ціна продажу акції (поточна ринкова ціна), у процентах до номіналу, або грн; t – кількість днів із дня покупки до продажу акцій

7. Вартість акції	$P^a = \sum_i^n \frac{D_i^a}{(1+r)^i}$	D^a - очікуваний дивіденд i -го періоду; r – поточна необхідна дохідність; n – період прогнозування
8. Вартість акцій з постійними дивідендами	$P^a = \frac{D^a}{r}$	D^a - очікуваний фіксований дивіденд; r – поточна необхідна дохідність
9. Вартість акцій з постійним приростом дивідендів (модель Гордона)	$P^a = \frac{D_1^a}{r-g} = \frac{D_0^a(1+g)}{r-g}$	D_1^a - прогнозовані дивіденди на акцію через рік, D_0^a позначає останній фактично виплачений дивіденд; g – темп приросту дивідендів
10. Вартість акцій з непостійним приростом дивідендів	$P^a = \sum_i^n \frac{D_i^a}{(1+r)^i} + \frac{P_{пр}^a}{(1+r)^n}$	D_i^a - очікуваний щорічний дивіденд на акцію; $P_{пр}^a$ - прогнозна ціна продажу акції через період n

Завдання 3.1

Визначте вартість привілейованої акції, якщо відомо, що компанія сплачує річний дивіденд у розмірі 85 грн на акцію. Необхідна ставка доходності за акціями складає 12 %.

Завдання 3.2

Визначте вартість акції, якщо відомо що останній раз компанія сплатила на кожну акцію дивіденд у розмірі 25 грн, згідно з прогнозними показниками компанія сподівається, що дивіденди за її акціями будуть щорічно зростати на 5 %. Необхідна ставка доходності за акціями становить 11 %.

Завдання 3.3

Визначте внутрішню вартість акції, яку інвестор придбав на 5 років за такими умовами: розмір прогнозних дивідендів у 1-й рік 11,5 грн, з наступним щорічним приростом на 1,5 грн. Прогнозна ціна продажу акції через 5 років 70 грн. Норма поточної доходності складає 15 % річних.

Завдання 3.4

Визначте сукупну та середньорічну дохідність акції ПАТ "Укрнафта" номіналом 110 грн, якою інвестор володів 4 роки, отримуючи при цьому наступні дивіденди: перший рік 15 грн, з наступним щорічним приростом 2 %. Відомо, що ціна придбання акції на 5 % перевищувала її номінал, а ціна реалізації становить 113 грн.

Завдання 3.5

Оцініть, яка з пропозицій є більш вигідною для інвестора?

Перша: придбати акцію ПАТ "Донбасенерго" номіналом 10 грн за 12,95 грн з метою продати її через 90 днів за ціною, що на 25,3 % перевищує номінал.

Друга: придбати акцію ПАТ "Державна енергогенеруюча компанія" "Центренерго" номіналом 1,3 грн за ціною, що на 26,5 % перевищує її номінал, з метою продати її через 90 днів за 1,97 грн.

Завдання 3.6

Інвестиційний портфель складається з акцій металургійних компаній. В процесі роботи керуючий портфелем аналізує динаміку доходності цінних паперів. Наявна наступна інформація про цінні папери, що входять до складу портфеля (табл. 11).

Таблиця 11 - Характеристика цінних паперів у складі портфеля

Кількість акцій, шт.	10000	100	1000	100	10000
Тікер акції	A	B	C	D	E
Ціна акції на 06.08	14,6017	1 070	70,5789	553,4823	2,0588
Ціна акції на 13.08	13,853	1 058,7561	69,0098	537,1812	2,0191
Ціна акції на 20.08	13,7122	1 067,1065	68,9956	535,2622	2,03

Розрахуйте доходність портфеля за кожен тиждень. Вагові коефіцієнти акцій в портфелі встановлені відповідно до ринкової капіталізації станом на 6 серпня.

Методичні рекомендації до завдань 3.7 – 3.11

Для оцінки облігацій інвесторами використовується перелік показників, формули розрахунку яких наведено у табл. 13.

Таблиця 13 - Показники оцінки ефективності інвестицій в облігації

Показник	Формула розрахунку	Умовні позначення
1. Купонна доходність облігації	$d_k^o = \frac{K^o}{N^o} \times 100 \%$	K^o - річний купонний дохід, грн; N^o - номінальна ціна облігації
2. Поточна ринкова доходність	$d_t^o = \frac{K^o}{P_o^o} \times 100 \%$	P_o^o - поточна ринкова ціна
3. Доходність облігацій з нульовим купоном	$d^o = \frac{P_{пр}^o - P^o}{P^o} \times \frac{365}{t} \times 100 \%$	P^o - ціна продажу облігації (у про- пр центах до номіналу, або в грн); t - кількість днів із дня покупки до продажу облігації

4. Середньорічна кінцева дохідність облігації	$d_n^o = \frac{K^o \pm \Delta P^o}{P^o} \times 100\%$	ΔP^o - приріст або збиток капіталу, який дорівнює різниці між ціною реалізації (номіналом) та ціною купівлі облігації інвестором; n – кількість років, протягом яких інвестор володів облігаціями
5. Ринкова вартість відсоткової облігації з фіксованою купонною ставкою	$P^o = \sum \frac{K_i^o}{(1+r)^i} \times \frac{N^o}{(1+r)^n}$	K^o - сума відсотків по облігації за кожен рік; N^o - номінальна вартість облігації; r – ставка дисконтування; n – кількість періодів, які залишилися до погашення облігації
6. Ринкова вартість безвідсоткової облігації	$P^o = \frac{N^o}{(1+r)^n}$	

Ставка дисконтування, при якій ціна облігації дорівнює її ринковій ціні називається дохідністю до погашення (YTM) та відображає річну дохідність інвестицій в облігацію.

Ефективний термін повернення інвестицій в облігацію (дюрація) розраховується за формулою:

$$D = \frac{\sum_{t=1}^{nm} t \times CF_t \left(1 + \frac{YTM}{m}\right)^{-t}}{\sum_{t=1}^{nm} CF_t \left(1 + \frac{YTM}{m}\right)^{-t}},$$

де CF_t – грошовий потік за облігацією у t -ому періоді;

YTM – дохідність облігації до погашення;

m – періодичність нарахувань;

n – термін від дати виплати попереднього купона до погашення (викупу, офerti) в роках;

t – порядковий номер періоду грошових надходжень за облігацією.

Зміна ціни облігації (у грошовому вираженні) через дюрацію розраховується за формулою:

$$\Delta PV = -D \frac{\Delta r}{1+r} \times PV,$$

де ΔPV – зміна ринкової вартості облігації;
 PV – початкова вартість;
 Δr – зміна ставки дисконтування.

Завдання 3.7

На ринку існує облігація, яку випущено на 4 роки із номінальною вартістю 1 000 грн. Купонна ставка становить 18 % річних. Дохідність альтернативного варіанта інвестування становить 12 %. Визначити ринкову ціну облігації за умови, що купонні виплати здійснюються:

1) 1 раз на рік; 2) 4 рази на рік; 3) 12 разів на рік.

Завдання 3.8

В обігу на ринку знаходиться дисконтна облігація номіналом 1 000 грн і строком погашення 01.01.2015 р. Визначте ринкову вартість дисконтної облігації на 01.10.2013 р., якщо ринкова норма дохідності складає 12 %.

Чому дорівнює дохідність даної дисконтної облігації, якщо вона реалізується на ринку за ціною 670,5 грн.

Завдання 3.9

Визначте поточну та середньорічну дохідність облігації з купонним доходом 17 % і номіналом 900 грн. Якщо відомо, що інвестор придбав її на початку 2012 року за 830 грн і планує продати її в кінці 2014 року за 880 грн. Зробіть висновки із зазначенням доходу, отриманого інвестором за час володіння облігацією.

Завдання 3.10

На ринку обертається купонна облігація з датою погашення 1 квітня 2016 року. Купонна дохідність складає 21 % річних, купони виплачуються щоквартально. Визначте дохідність до погашення та ефективний термін повернення інвестицій, якщо станом на 1 жовтня 2013 року котирування облігації на ринку складає 0,85.

Завдання 3.11

На фондовому ринку існує облігація, яка станом на 30.09.2013 р. торгується за ціною 115 % від номіналу. Ставка купона за цією облігацією складає 12 % річних з виплатою купона раз на півроку. Строк погашення цінного паперу 31 березня 2018 року. За оцінками експертів ринкова дохідність до погашення складає 10 %. Чи варто купувати зазначену облігацію? Відповідь обґрунтуйте.

Тема 4. Інвестиції в засоби виробництва

Тематика та зміст занять:

- аналіз динаміки капітальних інвестицій підприємств України;
- оцінка вартості об'єктів нерухомості;
- аналіз дохідності інвестування в об'єкти нерухомості.

Методичні рекомендації до завдань 4.1 – 4.4

Методи визначення вартості об'єктів нерухомості об'єднано в триосновні підходи:

- дохідний підхід порівняльний (ринковий) підхід;
- витратний (майновий) підхід.

У рамках дохідного підходу використовується метод прямої капіталізації та метод непрямой капіталізації (дисконтованих грошових потоків). Оцінка нерухомості з використанням методу прямої капіталізації.

У термінах оцінки нерухомості під капіталізацією розуміють визначення величини поточної вартості майбутнього потоку доходів та вигод, одержаних у результаті володіння об'єктами нерухомості. В рамках дохідного підходу вартість нерухомості (V) визначається за формулою:

$$V = \frac{NOI}{K},$$

де NOI – чистий операційний дохід;

K – коефіцієнт капіталізації.

Визначення коефіцієнта капіталізації базується на тому, що інвестуючи капітал у нерухомість, інвестор бажає отримати дохід не тільки на вкладений капітал, а повністю відшкодувати сам капітал. Відшкодування інвестованого капіталу можливе або шляхом перепродажу об'єкта нерухомості, або шляхом одержання доходу, величина якого забезпечує одержання не тільки процентного доходу на капітал, а поступове його відшкодування за певний період часу. Показником, який характеризує цей процес, є коефіцієнт капіталізації. Він складається з двох частин:

1. віддача – дохід на інвестований капітал, тобто винагорода власнику капіталу за цінність грошей з урахуванням часового фактора й ряду інших факторів, пов'язаних з інвестиційним проектом. Іншими словами, це процент, який виплачується за використання грошових коштів;

2. сума, яка йде на відшкодування початкового інвестованого капіталу. Для розрахунку коефіцієнта капіталізації (K) використовується формула:

$$K = M \times i_2 + (1 - M) \times i_1,$$

де M - відношення величини кредиту до вартості нерухомості;

i_2 - відношення щорічних виплат з обслуговування боргу до основної суми іпотечної позики

i_1 - відношення величини грошових надходжень до виплати податку до суми вкладених коштів (ставка капіталізації на власний капітал).

Різновидом методу прямої капіталізації є метод валової ренти, що використовується для оцінки нерухомості. Він базується на тому, що існує пряма залежність між ціною продажу та доходом від здачі нерухомості в оренду. Інструментом цього методу є мультиплікатор валових рентних платежів (M), який визначається за формулою:

$$M = \frac{C}{D},$$

де C – ціна покупки (продажу) об'єкта;

D – рентний дохід (потенційний валовий дохід або дійсний валовий дохід).

Оберненою величиною до мультиплікатора рентних платежів є ставка валової дохідності (V), яка визначається за формулою:

$$V = \frac{1}{M}.$$

Таким чином, якщо є можливість одержати інформацію на ринку нерухомості про проведені угоди за подібними об'єктами (ціна продажу, дохідність операції, величина мультиплікатора або валова ставка дохідності), можна провести оцінку об'єкта, виставленого на продаж.

Метод непрямой капіталізації доходу (дисконтування грошових потоків) застосовується у разі, коли прогнозовані грошові потоки від використання об'єкта оцінки є неоднаковими за величиною, непостійними протягом визначеного періоду прогнозування або якщо отримання їх обмежується у часі. Прогнозовані грошові потоки, у тому числі вартість реверсії, підлягають дисконтуванню із застосуванням ставки дисконту для отримання їх поточної вартості.

Витратний підхід передбачає визначення поточної вартості витрат на відтворення або заміщення об'єкта оцінки з подальшим коригуванням їх на суму зносу (знецінення). Основними методами витратного підходу є метод прямого відтворення та метод заміщення.

Порівняльний підхід передбачає аналіз цін продажу та пропонування подібного майна з відповідним коригуванням відмінностей між об'єктами порівняння та об'єктом оцінки.

Завдання 4.1

Визначте вартість об'єкта нерухомості, який виставлено на продаж. Відомо,

що дійсний валовий дохід цього об'єкта становить 250 000 грн. За угодами, які раніше було укладено з нерухомістю в цьому регіоні одержані дані, які наведено в табл. 14.

Таблиця 14 - Дані щодо умов продажу подібних об'єктів нерухомості в регіоні

Об'єкт	Ціна продажу, грн	Дійсний валовий дохід, грн
1	2 250 000	280 000
2	3 212 000	310 000
3	1 830 000	220 000

Завдання 4.2

Інвестор планує одержати 25 % доходу на свої інвестиції в об'єкт нерухомості. Для фінансування угоди є можливість отримати кредит у розмірі 80 % від вартості цього об'єкта нерухомості під 19 % річних. Визначте ставку капіталізації та вартість об'єкта нерухомості за умови, якщо чистий операційний дохід від нього становить 50 000 грн.

Завдання 4.3

Інвестор планує придбати споруду вартістю 2 млн грн. Для часткового фінансування цієї угоди отримано кредит на суму 800 тис. грн, вартість якого 22% річних. При цьому інвестор планує здавати споруду в оренду з метою отримати 15% доходу на свої інвестиції.

Визначте коефіцієнт капіталізації та зробіть відповідні висновки із зазначенням необхідного розміру чистого операційного доходу.

Завдання 4.4

Визначте, яку суму кредиту отримав інвестор для придбання об'єкту нерухомості вартістю 500 тис. грн, якщо відомо, що коефіцієнт капіталізації складає 0,18. Рівень доходу, отриманого інвестором на власні інвестиційні ресурси, складає 25 %.

Тема 5. Інвестиційні проекти

Тематика та зміст занять:

- розрахунок дисконтованої вартості грошових надходжень від реалізації інвестиційного проекту;
- визначення впливу інфляції на вартість грошових потоків, які генерує інвестиційний проект;
- оцінка доцільності вкладення коштів у фінансування конкретного проекту реального інвестування за показниками: чистий приведений дохід, індекс рентабельності інвестицій, період окупності інвестицій, внутрішня норма рентабельності інвестицій та ін.;
- вибір одного з декількох альтернативних проектів для реалізації, враховуючи всі критерії доцільності інвестування у комплексі.

Методичні рекомендації до завдань 5.1 – 5.9

Інвестиційний проект – проект, пов’язаний з реалізацією повного циклу інвестицій (від вкладення капіталу в об’єкт інвестування до здачі його в експлуатацію та одержання прибутку). Для оцінки ефективності інвестиційного проекту розроблено таку систему показників (табл. 15).

Таблиця 15 - Показники оцінки ефективності інвестиційного проекту

Показник	Формула для розрахунку	Умовні позначення	База порівняння
1. Чистий приведений ефект (NPV)	$NPV = \sum_{i=1}^n \frac{CF_i}{(1+r)^i} - \sum_{j=1}^m \frac{IC_j}{(1+r)^j}$	CF_i - дохід (прибуток) i -го періоду, грн; IC_j - інвестиції j -го періоду, грн; r - ставка дисконтування; n - період життєвого циклу інвестиційного проекту; m - період здійснення інвестицій	$NPV \geq 0$
2. Індекс рентабельності інвестицій (PI)	$PI = \frac{\sum_{i=1}^n \frac{CF_i}{(1+r)^i}}{\sum_{j=1}^m \frac{IC_j}{(1+r)^j}}$		$PI \geq 1$
3. Строк окупності інвестицій (PP)	$PP = \frac{IC}{P}$	\bar{P} - середня величина прибутку (доходу) за весь період життєвого циклу інвестиційного проекту	не повинен перевищувати загальний термін реалізації проекту

4. Внутрішня ставка рентабельності інвестицій (IRR)	$IRR = r_1 + \frac{NPV(r_1)}{NPV(r_1) - NPV(r_2)} \times (r_2 - r_1)$	r_1 - значення ставки дисконтування, при якому $NPV(r_1) > 0$; r_2 - значення ставки дисконтування, при якому $NPV(r_2) < 0$	має бути більшим ніж середньозважена вартість капіталу
---	---	--	--

Завдання 5.1

Підприємство має два альтернативних проекти щодо реконструкції складально-монтажного цеху. За першим проектом капітальні інвестиції складають 600 тис. грн, а за другим – 500 тис. грн.

Прогнозні грошові надходження підприємства за п'ять років експлуатації складально-монтажного цеху при впровадженні проектів наведено в табл. 16. Визначте доцільність впровадження проектів щодо реконструкції складально-монтажного цеху підприємства за умови, що ставка дисконтування становить 12,5%.

Таблиця 16 - Грошові надходження підприємства

Рік	Грошові надходження, тис. грн	
	Перший проект	Другий проект
1-й рік	112	100
2-й рік	155	110
3-й рік	170	140
4-й рік	240	130
5-й рік	205	120

Завдання 5.2

Компанія розглядає доцільність придбання нової технологічної лінії по виробництву фенів, вартість якої складає 40 млн грн. Бізнес-аналітики підприємства за результатами проведеного маркетингового дослідження вважають за необхідне рекомендувати керівництву компанії задекларувати таку політику виробництва та реалізації фенів:

- 1-й рік – 36 тис. штук за ціною 350 грн/шт.;
- 2-й рік – 34,5 тис. штук за ціною 390 грн/шт.;
- 3-й рік – 60,8 тис. штук за ціною 385 грн/шт.;
- 4-й рік – 60,0 тис. штук за ціною 380 грн/шт.;
- 5-й рік – 20,0 тис. штук за ціною 380 грн/шт.

Разом з цим, прогнозується, що у 1-ому році поточні витрати підприємства складуть 6 800 тис. грн, а кожний наступний рік вони зростати- муть на 3 %. Відповідно до амортизаційної політики підприємства знос технологічної лінії має бути обчислений за методом рівномірного списання за нормою 10 % на рік.

Надайте обґрунтованих висновків щодо доцільності придбання нової технологічної лінії з виробництва фенів, якщо середньозважена вартість капіталу підприємства складає 20 %.

Завдання 5.3

Одним зі стратегічних завдань господарської діяльності підприємства "Омега" є диверсифікація виробництва. Бізнес-аналітики підприємства стверджують, що для цього конструктивним представляється придбання німецького обладнання в сумі 8 млн грн.

Визначте доцільність придбання німецького обладнання за даними, поданими в табл. 17, якщо середньозважена вартість капіталу підприємства становить 32,5 %.

Таблиця 17 - Прогнозні дані реалізації інвестиційного проекту

Рік	Надходження, млн грн	Витрати, млн грн	Рівень інфляції доходу, %	Рівень інфляції витрат, %	Амортизаційні відрахування, млн грн
1-й	6,0	3,0	10,3	10,7	2
2-й	7,0	2,0	10,2	10,5	2
3-й	6,0	2,0	11,5	10,2	2
4-й	6,0	2,0	9,5	11,1	2

Завдання 5.4

Вам, як фінансовому аналітику, необхідно проаналізувати інвестиційні проекти А, Б, В, Г та скласти оптимальну комбінацію за припущення, що всі проекти є незалежними. Бюджет інвестиційних ресурсів обмежений сумою 120 тис. грн. Середньозважена вартість капіталу становить 12 %. За результатами розрахунків зробіть відповідні висновки.

Прогнозну інформацію щодо витрат та грошових надходжень за проектами наведено в табл. 18.

Таблиця 18 - Грошові потоки підприємства

Рік	Грошові надходження, тис. грн			
	А	Б	В	Г
1-й рік	6	20	–	30
2-й рік	6	20	–	25
3-й рік	6	40	–	–
4-й рік	6	10	–	–
5-й рік	6	–	–	–
6-й рік	6	–	–	–
7-й рік	6	–	–	–
8-й рік	6	–	–	–
9-й рік	6	–	–	–
10-й рік	6	–	80	–
Інвестиції, тис. грн	31	60	25	40

Завдання 5.5

Підприємство має намір вийти на ринок з новою продукцією. Впровадження цього проекту коштуватиме 1 800 тис. грн. Крім того, будуть понесені додаткові фінансові витрати у розмірі 500 тис. грн на третьому році функціонування проекту. Фінансування проекту буде здійснюватися виключно за рахунок кредитних ресурсів, вартість яких складатиме 18 % річних. Бізнес-аналітики підприємства за результатами проведеного маркетингового дослідження вважають за необхідне рекомендувати керівництву задекларувати таку політику виробництва та реалізації продукції на чотири роки: щорічний плановий обсяг виробництва та реалізації продукції 6 тис. од. за ціною 600 грн, змінні витрати — 360 грн на одиницю.

Підготуйте для ради директорів підприємства повідомлення за такою структурою:

- результати аналізу доцільності впровадження проекту за критеріями чистий приведений ефект, індекс рентабельності інвестицій та внутрішня ставка рентабельності інвестицій;
- результати аналізу запасу фінансової міцності підприємства.

Завдання 5.6

Підприємство розглядає можливість вступу в новий інвестиційний проект, для цього необхідні інвестиції протягом двох років: 120 000 грн у першому році і 70 000 грн — в другому. Інвестиційний проект розрахований на 8 років з повним освоєнням знов введених потужностей лише на третьому році, коли планований річний вільний грошовий потік складе 62 000 грн. Наростання чистого річного грошового доходу в перші два роки за планом складе 30 %, 70 %, у перший та другий роки відповідно. Підприємство вимагає як мінімум 16 % віддачі при інвестуванні грошових коштів. Чи слід інвестувати кошти в цей інвестиційний проект?

Завдання 5.7

Керівництво підприємства розглядає можливість розширення виробництва та має можливість купити нове устаткування вартістю 84 900 грн. Використання цього устаткування дозволить збільшити обсяг випуску продукції, що призведе до 20 000 грн додаткового річного вільного грошового потоку протягом наступних 10 років використання устаткування. А починаючи з одинадцятого року річний вільний грошовий потік складе 15 000 грн. Визначте доцільність реалізації інвестиційного проекту з придбання устаткування, якщо через 25 років устаткування буде мати нульову ринкову вартість. Ставка дисконтування складає 25 %.

Завдання 5.8

Підприємство має об'єкт нерухомості, який може бути зданий в оренду на термін 10 років зі щомісячною орендною платою 3 тис. грн.

За умови проведення капітального ремонту вартістю 700 тис. грн, цей же об'єкт може бути зданий в оренду на 10 років зі щомісячним платежем у розмірі 4 тис. грн.

Чи є економічно доцільним проводити ремонт приміщення, якщо через 10 років експлуатації вартість об'єкта складатиме 1 000 тис. грн, незалежно від проведення ремонту? Середня ставка банківського депозиту складає 16 % річних.

Завдання 5.9

Для відкриття більярдної зали фірмі потрібні первісні інвестиції в розмірі 20 тис. грн. Прогнозовані грошові надходження за три роки від надання більярдних послуг такі: 1-й рік – 6 тис. грн; 2-й рік – 8 тис. грн; 3-й рік – 14 тис. грн.

Визначте внутрішню ставку рентабельності інвестицій та надайте обґрунтованих висновків щодо доцільності впровадження даного проекту, якщо середньозважена вартість капіталу підприємства ставить 12,6 %.

Тема 6. Фінансове забезпечення інвестиційного процесу

Тематика та зміст занять:

- визначення середньозваженої вартості інвестиційних ресурсів;
- формування оптимальної структури джерел фінансування інвестиційного проекту.

Завдання 6.1

Для проведення оцінки ефективності інвестиційного проекту визначте середньозважену вартість капіталу. Питома вага власного капіталу в усьому інвестованому капіталі становить 75 %. Ставка податку на прибуток встановлена відповідно до законодавства. Плата за користування залученим капіталом становить 20 %. Плата за користування власними коштами становить 12 %.

Завдання 6.2

Підприємство "Альфа" є відносно стабільною компанією з величиною коефіцієнту бета 0,5. Підприємство "Бетта" останнім часом випробувало коливання стану зростання і падіння своїх доходів, що привело до величин коефіцієнта бета 1,2. Безризикова ставка дохідності інвестування капіталу становить 10 %, а середня прибутковість акцій на фондовому ринку — 22 %. Визначте ставку дисконтування та прокоментуйте отримані результати.

Завдання 6.3

Ринкова вартість звичайних акцій компанії А становить \$ 1 000 000, а загальний позиковий капітал — \$ 650 000. Кредит виданий підприємству на 20 років під 9,5 % річних. Відсотки виплачуються щокварталу. Величина β для підприємства дорівнює 0,8. Величина відсоткової ставки безризикового вкладення капіталу дорівнює 5,6 %, а середня по фондовому ринку — 13,4 %. Ставка податку 19 %. Визначте вартість капіталу компанії. Дайте інтерпретацію отриманого значення.

Методичні рекомендації до завдань 6.1 – 6.3

Для визначення середньозваженої вартості капіталу підприємства (WACC) необхідно скористатися формулою:

$$i = k_1 w_1 (1 - h) + k_2 w_2,$$

де i – середньозважена вартість підприємства;

k_1 – відсоткова ставка за зобов'язаннями підприємства;

w_1 – питома вага залученого капіталу в усьому інвестованому капіталі підприємства;

h – ставка податку на прибуток підприємства; k_2 – плата за користування власними коштами;

w_2 – питома вага власного капіталу в усьому капіталі підприємства.

Модель оцінки капітальних активів (CAPM). Ставка дисконтування з використанням цієї моделі розраховується за такою формулою:

$$i = R + \beta (R_m - R),$$

i – ставка дисконтування;

R – безризикова ставка дохідності;

β – коефіцієнт, що відображає ризики інвестування в підприємство;

R_m – середня дохідність акцій на фондовому ринку.

Інфляція — процес знецінювання грошей (капіталу), що виявляється через зростання цін на товари та послуги. Врахування рівня або індексу інфляції при аналізі та оцінці ефективності інвестування відбувається шляхом розрахунку реальної ставки дисконтування за формулою:

$$r_n = (1 + r_r) \times (1 + i) - 1,$$

r_n – номінальна ставка дисконтування;

r_r – реальна ставка дисконтування;

i – рівень інфляції.

Змістовний модуль 2.

Тема 7 Основи формування фандрайзингового проєкту

Тематика та зміст занять:

- як варто сформулювати назву вашого проєкту;
- місія, мета, задачі та завдання проєкту;
- актуальність проєкту.

Як варто сформулювати назву вашого проєкту

Назва проєкту може багато що сказати, а саме про те, про що Ваш проєкт, з яким Ви звертаєтесь до донора.

Таким чином, Ви повинні докласти певних зусиль, щоб створити творчий заголовок, який не тільки буде коротким, але також і додасть виразності Вашому проєкту.

Загалом назва проєктної заявки має бути:

- короткою і лаконічною;
- повинна давати уявлення про спільну мету і бачення проєкту;
- повинна давати уявлення про те, що за картина всередині заявки.

У назві завжди краще використовувати те, що позначає «дію», наприклад, «посилення інформованості з прав людини» звучить не тільки цікаво, але воно висловлює деякі дії, які будуть відбуватися за допомогою реалізації проєктної заявки. Тоді як назва «Освіта в області прав людини» дуже розпливчато і не дає відчуття дії.

Оскільки назва проєкту міститься на титульному аркуші заявки, це перше, що донор побачить і прочитає. Таким чином, назва повинна звучати привабливо і формувати інтерес читача відкрити та прочитати Вашу заявку.

Назва вашого проєкту

Що таке місія (мета) у проєктній заявці та як її описати

Місія (мета) проєкту (a project goal) в заявці - це загальна мета проєкту (the overall objective). Але вона відрізняється від конкретних завдань (from the specific objectives), які ви будете описувати далі в заявці.

Місія (мета) - це дуже загальна і довгострокова мета проєкту. Цікаво те, що вона не може бути досягнута в рамках тільки одного даного проєкту, але все-таки робота над проєктом буде спрямована на рішення загальної проблеми, яка існує. Слід також враховувати, що завжди будуть інші особи (суб'єкти) або організації, які також працюють над досягненням цієї мети.

Припустимо, Ваша організація пропонує проєкт для поліпшення стану здоров'я в рамках територіальної громади або області.

Ваша загальна мета полягає в сприянні поліпшенню умов для здоров'я в

суспільстві. Але Вам також має бути відомо, що ваш проєкт не в змозі поліпшити всі існуючі в суспільстві умови для здоров'я, але ви будете рухатися в цьому напрямку, щоб досягти цього. Крім того, існують і інші установи в області, які також працюють над тим, щоб сприяти поліпшенню умов для здоров'я в тій же громаді, наприклад, держструктури в галузі охорони здоров'я або будь-які інші громадські організації. Вони також працюють для тієї ж мети, що і Ваш проєкт, і ця мета може бути реалізована тільки спільними зусиллями всіх цих установ.

Місія:

Завдання проєкту

На відміну від місії (мети) проєкту, завдання проєкту конкретніші і досяжні. Тому, коли Ви описуєте завдання проєкту, Ви повинні бути дуже обережні, так як вони можуть бути використані для вимірювання «прогресу проєкту», тобто час від часу використовуватися для оцінки результатів після закінчення періоду дії проєкту. Крім того, завдання проєкту повинні показати сильний зв'язок з іншими компонентами заявки, такими як діяльність (activities) і результати, щоб переконати донора, що проєкт рухається в правильному напрямку.

Багато донорів та експертів стверджують, що завдання проєкту повинні бути описані за допомогою SMART-схеми (S-specific, M-measurable, A-achievable, R-relevant, T-time-bound). Це означає, що вони повинні бути «конкретними, вимірюваними, досяжними, актуальними і обмежені в часі».

Вони повинні бути конкретними, оскільки завдання повинні бути безпосередньо пов'язані з проєктом та іншими компонентами заявки. Вимірюваними, щоб стежити за ходом проєкту. Досяжними, так як всі зусилля проєкту спрямовані на досягнення завдань для вирішення загальної ситуації або проблеми, описаної в контексті проєкту. Вони повинні бути пов'язані із загальною концепцією або ідеєю проєкту. І, звичайно, за термінами завдання обмежені в часі, так як це буде проєкт і завдання повинні бути досягнуті протягом встановленого часу.

Цілі/задачі:

Актуальність проєкту

«Обґрунтування проєкту» - це в основному, пояснення в глибокому розумінні, чому проєкт був запропонований організацією грантодавцеві і чому реалізація проєкту важлива для організації.

«Обґрунтування проєкту» є однією з перших глав в будь-якій заявці. Це очевидно, тому що воно не тільки дає загальне поняття ідеї проєкту, але також забезпечує реальну передісторію проєкту. Більш того, вона відповідає на такі основні питання:

1. Навіщо потрібен цей проєкт?
2. Які потреби громади, для якого проєкт повинен бути реалізований?
3. Чому цей проєкт необхідно реалізувати?

У більш технічному сенсі, це аргумент, яким ви пояснюєте складну ситуацію в певній галузі і яким чином ситуація може бути вирішена шляхом реалізації запропонованого Вами проєкту. Для того, щоб уявити цей аргумент, необхідно надати ряд фактів, щоб підтримати його. Як адвокат у залі суду, Ви зобов'язані подати в проєкті обґрунтування і всі докази, щоб підтвердити, що проблема існує і щось повинно бути зроблено для її вирішення.

Наприклад, Ви стикаєтеся з ситуацією, коли є багато дітей, які не ходять до школи. Ви хочете зробити щось для вирішення цієї проблеми і починаєте планувати проєкт, розробляєте проєктну заявку. В обґрунтуванні проєкту ви уявляєте докази, чому ви вважаєте, що діти не ходять до школи. Це може бути, наприклад, те, що немає жодної школи поблизу, або ж сім'ї не можуть дозволити собі віддати дітей до школи. Для цього ви повинні надати статистику або посилання на будь-які дослідження, які відбулися, показуючи факт, чому діти не ходять до школи.

Донорська організація буде переконана тільки тоді, коли є факти. Якщо є докази або посилання на ситуації, донору буде цікаво профінансувати проєкт.

В кінці «Обґрунтування проєкту» можна надати коротку інформацію про Вашу організацію. Ви поясніть, чому ваша організація має потенціал і достатньо у неї досвіду для реалізації цього проєкту і вирішення цієї проблеми.

Актуальність проєкту – це пункт, що передбачає відповідь на питання: чому саме цю проблему треба саме зараз вивчати або вирішувати?

У цьому розділі Ви можете провести ґрунтовний аналіз попередніх проєктів і досліджень на подібну тему. Якщо, скажімо, ви хочете отримати грант на відкриття закладу паліативного догляду, вкажіть, чим ваш проєкт відрізнятиметься від існуючих і чому і для кого він буде корисним.

Грантодавцю важливо розуміти, що ви зробили необхідні попередні дослідження для впровадження своєї ідеї. Якщо Ваш проєкт пов'язаний із дослідницькою роботою, пам'ятайте: обґрунтування актуальності дослідження – це пояснення необхідності вивчення цієї теми і проведення дослідження в процесі загального пізнання. Актуальність теми дослідження обумовлена наступними чинниками:

- заповнення яких-небудь пробілів в науці;
- подальший розвиток проблеми в сучасних умовах
- власна точка зору в питанні, по якому немає єдиної думки;

Тема 8. Робочий план реалізації проєкту

Тематика та зміст занять:

- складання плану реалізації проєкту;
- формування етапів проєкту;
- формування заходів та реалізації.

Цей розділ повинен включати план-графік виконання запланованих заходів з обов'язковим зазначенням дат проведення. Спочатку розкладіть кожний проєктний захід на достатню кількість складових (дій), які потім треба співвіднести між собою для того, щоб

установити:

- послідовність — у якому порядку мають відбуватися ці дії?
- залежність — чи залежить дія від початку або завершення будь якої з інших дій?

Розділ, що включає терміни здійснення проєкту, надає "вага" Вашій заявці. У розділі

Робочий план реалізації проєкту Ви повинні пояснити, коли починається проєкт, іноді корисно буває пояснити чому саме в цей час (особливо, якщо проєкт залежить від отримання коштів в певний час, наприклад, на початку навчального року), скільки триватиме здійснення проєкту, коли той чи інший вид діяльності за проєктом почнеться і закінчиться. Такий розділ повинен бути присутнім у Вашій заявці, але він не повинен бути перевантаженим і складним. Коли у Вас є всі дані (кожен етап проєкту з зазначенням дати, якщо вона відома), складання розділу Робочий план реалізації проєкту не буде представляти великих складнощів.

Терміни можуть бути передані у вигляді тексту, наприклад таким чином:

"У травні ми оголосимо про набір 30 слухачів і проведемо рекламну компанію, У червні ми відберемо слухачів, У липні ми почнемо, і т.д. "

Можна, і як правило, і потрібно (в поєднанні з текстовою описовою формою, а іноді, і замість неї) скласти графік термінів, із зазначенням діяльності по здійсненню проєкту.

Таблиця - зручний спосіб проілюструвати розділ Робочий план реалізації проєкту, особливо якщо за проєктом заплановані різні види діяльності в один і той же час. У таблиці можна наочно і ясно все це показати. У деяких заявках таблиці просто необхідні, так що наведену вище таблицю можна використовувати в якості прикладу.

Якщо Ви наймаєте викладачів або кого-небудь ще для роботи над проєктом, необхідно показати в таблиці, коли вони будуть найняті і коли почнуть працювати. Можна також місяці в таблиці замінити роками, якщо Ваш проєкт - довготривалий (в цьому випадку і сам розділ збільшиться і буде більш докладним) або тижнями, якщо Ваш проєкт короткостроковий.

Таблицю добре використовувати і для того, щоб проілюструвати послідовність подій, в тому випадку, якщо Ви отримаєте фінансування пізніше, ніж припускали. Хоча кошти прийдуть пізніше, ніж планувалося, Ви, тим не менш, зможете адаптувати терміни проєкту відповідно до новою датою початку, користуючись таблицею, яка б показала послідовність подій. Якщо дата початку проєкту не може бути змінена (наприклад, початок проєкту заплановано на початок навчального року), Вам можливо доведеться, в зв'язку з затримкою фінансування,

перенести початок проєкту на наступний навчальний рік (якщо на те буде згода донора). Отже, етапами підготовки графіка дій є:

- Визначення переліку основних дій.
- Розбивка основних дій на окремі здійсненні завдання.
- Визначення послідовності та взаємозалежності дій і завдань.
- Оцінка початку, тривалості й завершення кожної дії й кожного завдання.
- Визначення показників ходу виконання проєкту або віх, за якими може проводитися оцінка виконання.
- Визначення професійного досвіду, необхідного для проведення заходів і виконання завдань.
- Розподіл завдань серед учасників команди проєкту.

Крім усього, про що було сказано вище, розділ Робочий план реалізації проєкту повинен містити вказівку на те, коли буде оцінюватися проєкт. Оцінка - процес безперервний в будь-якому проєкті, і в цьому розділі Вашої заявки має бути визначено, як Ви будете здійснювати оцінку Вашого проєкту. Вам необхідно визначити, що буде вважатися успішним виконанням завдань і цілей проєкту, і яким чином Ви будете це оцінювати і вимірювати. Вам необхідно детально розробити процес оцінки і контролю у Вашій заявці. Включення оцінки і контролю в цей розділ - відмінний спосіб це зробити.

Звітність. Підготовка та подання звітів є важливою частиною будь якого проєкту. У заявці на грант має бути зазначена частота подання звітів, а також ким вони будуть представлені і яку форму будуть мати. Необхідно вказати вид звітів, наприклад, регулярні чи остаточні звіти. Запросіть у донора вимоги до форми звітності, підтримуйте тісний контакт із донорами електронною поштою, телефоном та іншими засобами. Видатки на це залежать від обсягів проєкту. Не має значення періодичність ведення звітів — вони ведуться щомісяця або щорічно. У будь якого разі ваш звіт має відображати рівень здійснення проєкту. В іншому випадку наведіть причини невиконання.

Тема 9. Бюджетування проєкту

Тематика та зміст занять:

- основні елементи бюджетування ;
- ресурси бюджетування;
- розподіл бюджету за статтями.

Бюджет. При розгляді заявок експертна рада конкурсу в першу чергу звертає увагу:

- на загальну вартість проєкту;
- запитувані кошти;
- внесок самої організації у витрати з його реалізації;
- залучені кошти спонсорів і тощо.

Різні донори висувають різні вимоги до складання бюджету. Приватні фонди зазвичай запитують менш докладні відомості, ніж державні установи. Тому перед розробкою бюджету проєкту уважно перечитайте вимоги донора до його складання. Знайте, що бюджет вашого проєкту буде найретельніше досліджуватися за декількома позиціями, а саме:

- відповідність вимогам донора (анкета, форма таблиці, валюта обрахування та ін.);
- відповідність зазначених сум витрат з різних видів робіт реальному стану справ і цінам на даний момент;
- ступінь фінансової участі здобувача гранта стосовно запитуваної суми (розмір власного внеску);
- співвідношення витрат на адміністративні видатки та прямі витрати з реалізації проєкту тощо. Плануючи бюджет, корисно заглянути в розділи Мета і завдання та Методи для вироблення підходящого плану. Наприклад, програма, що не вимагає оплачуваних працівників для свого виконання, буде дешевшою, ніж програма з постійним штатом. Усякий бюджет має опиратися на мету і завдання та запропоновану методологію. у контексті проєкту складіть список необхідних посад, використовуваного обладнання, транспортних видатків та ін. Це важливо врахувати, інакше може виявитися, що бюджет і проєкт не збігаються.

Однак найчастіше, донорські організації лімітують межі гранта, указуючи максимально, а іноді й мінімально можливі суми. У випадку, якщо можливий розмір гранта вже зазначений, вам необхідно привести у відповідність масштаби вашого проєкту та обсяг виконуваних завдань із зазначеною сумою.

Пам'ятайте, що максимально можливий розмір гранта не означає, що вам необхідно розрахувати бюджет, виходячи з усієї зазначеної суми. Потрібно дотримуватися балансу між реальними фінансовими потребами вашого проєкту та можливостями й бажаннями донора. Як правило, бюджет проєкту складається із трьох основних частин: оплата праці, основні витрати та непрямі витрати.

Які ресурси для реалізації проєкту у Вас вже є:

Матеріальні

Кадрові

Технічні

Інші

Тема 10. Інструменти фандрайзингу

Тематика та зміст занять:

- скарбнички ;
- краудфандінг.

Скарбнички

Вуличний збір (особливості посміхатися, працювати в парі хлопчик дівчинка)

1. Інструктаж волонтера :
 - головне посміхатися
 - як правильно тримати скарбничку
 - що потрібно з собою мати (пакет волонтера)
 - техніка безпеки (розбір позаштатних ситуацій)
 - графік роботи
 - маршрут
2. Юридичні аспекти (отримати дозвіл на вуличну акцію)
3. Пакет документів для волонтера:
 - копія дозволу на проведення акції
 - контакти: телефон координатора акції та керівника організації
 - інструкції волонтера (маршрут, у скільки початок і у скільки кінець, алгоритм дій у непередбачених ситуаціях)
 - флаєра
 - скрипт розмови

Стаціонарна установка (особливості зберігання, безпека, частота відкривання, логістика)

1. Що необхідно для встановлення скарбнички: вона має бути прозорою, наклейка, флаєра, волонтери
2. На скарбничці:
 - назва організації, логотип
 - мета збору
 - реквізити організації (адреса, телефон, сайт)
 - платіжні реквізити
 - слоган, яскравий образ
3. Юридичні аспекти (отримати дозвіл на вуличну акцію, підписати договір з власником місця, де розміщується скарбничка, підписати акти на встановлення і на її відкриття)

Важливі елементи збору коштів через скарбнички!

атрибутика (футболки, значки, кепки, стенд, банер)

прозорість (звіти на сайті)

Краудфандінг

Краудфандінг (народне фінансування, від англ. Crowd funding, crowd - «натовп», funding - «фінансування») - це колективне співробітництво людей, які добровільно об'єднують свої гроші або інші ресурси разом, як правило через Інтернет, щоб підтримати зусилля інших людей або організацій. Фінансування за схемою краудфандінг може служити для різних цілей - допомога постраждалим від стихійних лих, підтримка з боку вболівальників, підтримка політичних кампаній, фінансування стартап-компаній та малого бізнесу, створення вільного програмного забезпечення, отримання прибутку від спільних інвестицій і багато чого іншого.

У зборі грошей повинна бути заявлена мета, визначена ціна її досягнення, калькуляція всіх витрат і хід збору мають бути прозорі для публіки.

Не обов'язково створювати самим таку платформу, можна скористатися українськими та закордонними

Платформи:

<https://www.justgiving.com/yimby>

<https://www.kickstarter.com/>

<http://funds.gofundme.com/>

<https://fundly.com/> є успішні українські акції

<http://www.give2gether.com/>

<https://ubb.org.ua/ru>

<http://www.globalgiving.org/projects/support-abandoned-animals-in-st-petersburg/>

Українські:

www.razomgo.org

www.Helpyoung.org

<https://ubb.org.ua>

<http://biggggidea.com/spilnokosht/>

<http://na-starte.com/about>

<https://www.dobrochyn.org>

Крок 3 Оформлення проєкту

Обкладинка (інформативна, яскрава візуалізація суті проєкту) Опис проєкту (коротко та по суті з якісними фото)

Структура опису може бути такою:

- Розкажіть про проєкт, цілі та проблему, що він вирішує. Це повинна бути головна частина опису
- Розкажіть про те, яка робота вже зроблена, продемонструйте її на фото.
- Розкажіть про труднощі з якими зіштовхнулися.
- Розкажіть про бюджет і куди підуть зібрані кошти.
- Закінчити слід фразою із закликом про фінансову та інформаційну допомогу:

«Друзі, підтримайте наш проєкт грошима та розкажіть про нього своїм друзям і знайомим!»

Крок 4 Підготуйте та зніміть відео унікальне та справжнє

Відео 40-60 сек.

Крок 5 Визначитися з ЦА проєкту

Крок 6 Придумати винагороди за спонсорську допомогу

Система фандрейзингу в організації

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

